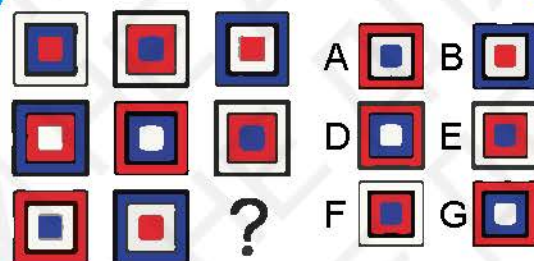

72. Masalalar yechish

Yondosh mavzu:
astronomiya

Amallar, kattaliklar, vaqt

1. Quyoshdan Yergacha bo'lgan masofani yorug'lik 8 minutda o'tadi, bu Yerdan Yupitergacha ketgan vaqtdan 35 minut kamroq. Yorug'lik Quyoshdan Yupitergacha necha minutda yetib boradi?

2. Ustun ko'rinishida yeching va amallarning noma'lum komponentlarini toping. Olingan qiymatlarni kamayish tartibida joylashtiring. Qaynday asbob astronomlarga yulduzlarni kuzatishda yordam beradi?

E $934 - \square = 427$

S $182 + \square = 595$

L $\square + 367 = 868$

O $600 - \square = 311$

K $\square - 228 = 149$

E $\square - 159 = 266$

P $\square + 137 = 332$

T $356 + \square = 974$

618	507	501	425	413	377	289	195
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

3. Ifodalarni yozing va ularning qiymatlarini hisoblang:
- a) Venera yuzasida harorat kunduzi 467 darajaga yetadi, bu Yerdagi eng yuqori haroratdan 410 darajaga ko'p. Yerdagi eng yuqori harorat qanday bo'lgan?
- b) Astronomlar osmonni 88 ta yulduzlar turkumiga ajratadilar. Ulardan 39 tasi qadimgi olimlarning asarlarida bayon etilgan. Qaysi yulduzlar turkumi ko'proq: yangisimi yoki eskisimi va qancha ko'p?

4. Yulduzlar xartidasida Kassiopeya yulduzlar turkumi tasvirlangan. U o'zida qanday chiziqlarni aks ettiradi? Alohida bo'g'inlarni o'lchang. Chiziqning umumiy uzunligini toping.

5. Minutlarda ifodalang:

- a) Tarixda birinchi kosmonavt Yuriy Gagarin kosmosda 1 soat 48 minut bo'lgan.
- b) Kosmonavtlar uchun orbitada Quyosh har 1 soat 30 minutda chiqadi va botadi.
- d) Quyoshdan Uran sayyorasigacha yorug'lik 2 soat 40 minutda yetib boradi.

6. Taqqoslang.

- 4 m 3 dm 5 cm ☐ 4 m 5 dm 3 cm
 7 m 8 dm ☐ 7 m 8 cm
 34 cm 2 mm ☐ 3 dm 59 mm
 6 dm 2 cm ☐ 6 dm 5 mm
 23 dm + 2 m 45 cm ☐ 87 dm 1 cm – 3 m 25 cm
 8 dm – 3 dm 4 cm 8 mm ☐ 21 cm 4 mm + 2 dm 97 mm

7. Turli oylarda Toshkent shahrida Quyoshning chiqishi nechada boshlanishini aniqlang.

yanvar

mart

iyul

8. Hisoblang.

5 m 9 dm 8 cm + 6 m 3 dm 8 cm	3 m 7 cm + 95 cm
7 m 2 dm 3 cm – 4 m 6 dm 7 cm	9 m – 4 m 74 cm
6 m 8 cm + 1 m 2 dm 1 cm	12 dm + 4 m

9. Yulduzlar xartasida Uchburchak yulduzlar turkumi tasvirlangan. Tomonlarni santimetr va millimetrlarda o'lchang. Tasvirlangan uchburchakning perimetrini toping

Yondosh mavzu:
men va texnologiyalar

Butunjahon fan kuni 10 noyabrda nishonlanadi. Bu bayram norasmiy, ammo shu kuni ilmiy xodimlarni va ilm-fan bilan bog'liq bo'lgan barcha xodimlarni tabriklash mumkin. Bayram arafasida ko'plab mamlakatlarda muhim kashfiyotlar qilgan olimlar mukofotlanadi.

1. Eslang, biz ushbu bo'limda qaysi fanlarni o'rgandik.

1. Arxitektura

5. Mexanika

9. Tabiatshunoslik

2. Meteorologiya

6. Entomologiya

10. Astronomiya

3. Paleontologiya

7. Kartografiya

11. Tibbiyot

4. Biologiya

8. Kimyo

12. Geologiya

Har bir fan jonli yoki jonsiz tabiatni o'rganadimi? Daftaringizga ikkita gulbargli gul chizing. Fanning nomerini kerakli gul bargiga yozing.

Taqqoslang: qaysi fanlar ko'proq chiqdi?

2. Har bir darsda televizion kanallarda ushbu fan haqida qancha film suratga olganligini ko'rsatadigan son yashiringan. Sonlarni to'plang va ularni tegishli harf yonidagi klasterga yozing. Ushbu kanal tomonidan jami qancha ilmiy filmlar suratga olingan?

3. Tenglamalarni yeching. Ularning ildizlarini o'sish tartibida joylashtiring va ushbu so'zlarning muallifini aniqlang:

Kim o'z hayotini fanga bag'ishlasa,

U ismini odamlar orasida abadiy saqlaydi.

A $(k + 78) + 26 = 171$

Y $m - 32 = 307 - 239$

I $(333 - f) - 225 = 29$

V $358 - y = 288$

O $b + 228 = 303$

N $n + 43 = 766 - 685$

4. Uchburchakning tomonlarini o'lchang va bu qiymatlarni quyida berilgan jadvaldan toping. Ortiqcha qiymatni toping. Ushbu qiymat bugungi kunda butun dunyo zamonaviy texnologiyalardan foydalanashiga sababchi bo'lgan insonning ismini ko'rsatadi?

2 cm 9 mm	4 cm 6 mm	7 cm 3 mm	5 cm 6 mm
Al Beruniy	Alisher Navoiy	Al Xorazmiy	Abu Ali Ibn Sino

5. Xavfli hasharotlar haqidagi ilmiy film soat 11:40 da, dinozavrlar haqidagi film soat 12:25 da va koinot haqidagi film 13:10 da namoyish etiladi. Soat nechani ko'rsatyapti? Bu vaqtda qaysi filmni ko'rish mumkin?

6. O'zingini tekshirib ko'ring.

No	Savol	A	B	D
1	$356 + x = 725$, $x = ?$	356	369	385
2	$x = 46$, $872 - x = ?$	826	836	834
3	$a = 3$, $b = 4$, $c = 5$, $P = ?$	12	15	10
4	Nima kattalik emas?	Rang	O'lcham	Massa
5	Massa birlikalri	h	kg	l
6	17:00			
7	Kattalikni toping	Rang	Ta'm	Vaqt
8	?			
9		Massa	Hajm	Vaqt
10	Vaqt			